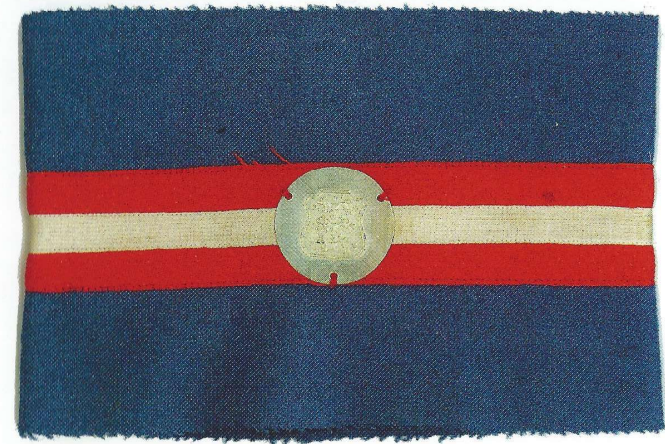

NYBORG TRYK CENTER - TLF. 65 31 04 58

Et Tilbageblik og en kort Orientering
om Modstandsbevægelsen i
Nyborg Afsnit

1943 - 1945

*50 års jubilæet 5. maj 1995
på »Nyborg Strand«*

ORGANISATIONEN.

LEDELSE:

Erik, Frederik, Anders, Carlo, Harry.

I Nyborg	Paa Landet
<p>■ Mads (Søljtn-Michelsen)</p>	<p>■ SPECIALTROP (Ejnar & Monty) Alle Vaaben</p>
<p>■ STAB Alarmeringsgruppe (Alex) Efterretningsgruppe (Peter)</p>	<p>■ MANØVREDELING (Martin)</p>
<p>■ 1 DELING (Ibsen) Sydvestkvarteret</p>	<p>FASTE LANDELINGER</p>
<p>■ Specialgruppe</p>	<p>■ DELING NORD (Fløjveren)</p>
<p>■ 2 DELING (Braatting) Nordøstkvarteret</p>	<p>■ DELING VEST (Viggo)</p>
<p>■ 3 DELING (Frederiksen) Sydøstkvarteret</p>	<p>■ DELING SYD (Præstmark)</p>
<p>■ POLITI DELING (Kraetholm) Bycentret</p>	<p>■ FELT LAZARET (Stattau)</p>
<p>■ Gas-og Elektricitetsværk Indre Grupper</p>	
<p>■ SANITETS PATRULJE (Thygesen)</p>	
<p>■ Efterretningsstyrken (Landsberg)</p>	

Den første organiserede modstandsbevægelse i Nyborg begyndte i juli 1943.

Knud Wilde og premierløjtnant Harden får kontakt med grosserer Busk Rasmussen i Odense - fængselsfuldmægtig Abildgård Jensen - faldskærmsmand Knud Larsen samt Vilfred Jensen (Bob).

Danner 2 á 3 grupper med opgave:

Sabotage og efterretningsarbejde. Det var særlig tyske gods-forsendelser, som samlede sig ved færgeoverfarten. Det var småt med våben og sprængstoffer, men det lykkedes dog at sætte sprængstof med tidsblyanter på en del flyvemaskinmotorer, som så sprang efter flere timer et helt andet sted.

Desværre gik disse grupper i opløsning, da der var kommet en "stikker" indenfor rækkerne. 3 mand blev arresteret af Gestapo, men resten nåede at komme i sikkerhed.

Bevægelsen var så lammet, men Vilfred Jensen "Bob", som slap væk, havde kontakt med Fynsledelsen, og denne gav ham besked på at opsøge mig for at høre, om jeg ville påtage mig at starte op på ny. Det var midt i maj 1944.

Jeg blev spurgt, om jeg kunne samarbejde med Otto Thuesen, da de gerne ville have ham med. Jeg kendte Otto Thuesen som gammel kredsføre i FDF og hans store arbejde i Røde Kors, så det var helt i orden. Lidt senere kom officiant Th. Berthelsen til (kom fra 3. regiment). Han boede i Nyborg og havde fået "dæk-arbejde" ved vognkontrollen.

"Bob" havde vi stadig kontakt med, men altid udenfor byen, da det var for farligt for ham at vise sig derinde.

De første grupper havde vi klar med det samme. Det var vel-trænede unge mænd, som i lang tid var tiltænkt dette job og øvet meget i idræt og orientering. De sagde alle ja, da de fik tilbudet.

Det at danne nye grupper er ikke sådan ligetil, da der skal gås meget forsigtigt frem. Man skal kende personen godt, kunne stole 100% på tavshed og så helst have fornemmelsen af, at han kan holde til det.

Har man fundet nogle emner, skal det udelukkende være gruppeføreren, som taler med dem, da de kun skal kende hinanden indenfor gruppen. Det er et arbejde som tager lang tid, da alle kontakter er direkte personlige. At skrive eller telefonere var forbudt, og man skulle helst ikke mødes på egne adresser.

Maj, juni, juli brugte vi mest til at finde mandskab og så forberede steder, hvor der kunne være depoter til våben og sprængstof, når det engang kom frem.

Det første undervisningsmateriale i form af våben og sprængstof kom i juni 1944, og sendt som alm. fragtgods i 2 kasser sportsartikler 158 kg og kørt hjem fra banen på en 3-hjulet ladcykel. Vi fik også med lastbil fra Odense 5 kasser med sprængstof og pistoler, som blev fordelt på flere depoter.

Vi kunne nu så småt begynde at undervise og mandskabet kunne se, at der var virkelighed bag.

Den første undervisning tog jeg mig selv af. Min kone kørte om dagen ud med varen på cykel og i en jordemodertaske. Jeg kom og underviste om aftenen, og hun hentede så varen næste dag. Senere fordeltes dette arbejde på flere personer.

I løbet af sommeren fik vi også oprettet grupper i Nordenhuse, Skalkendrup, Aunslev, Ullerslev, Refsvindinge, Ørbæk, Hesselager, Refsøre og Gislev. Mange af disse grupper var dog allerede etablerede og her havde kommunisterne, der jo var under jorden, gjort et stort forberedende arbejde.

Vi havde lagt den linie, at vi skulle samle mandskab og uddanne, men ellers ikke foretage aktioner af nogen art, for at Gestapo så sent som muligt skulle få færden af noget.

Der var heller ingen sabotagemål i vort område.

I august blev ledelsen enige om, at forsøge at skaffe dækadresser, dersom noget gik galt, og personer skulle gemmes promte.

Vi kontaktede præsterne i omegnen og bad dem hjælpe os, da vi jo ikke selv kunne begynde at tage rundt. Præsterne var meget sikre og kendte næsten altid de mennesker, som boede i deres distrikt.

Det gav bonus. Vi fik over 25 adresser, som med kort varsel kunne antage en person og have ham boende.

Et meget stort arbejde havde vi stadig med at få oprettet depoter, selvom der endnu ikke var ret meget at lægge i.

Al persontransport foregik normalt pr. cykel, men vi var så heldige at have en dyrlægebil til rådighed (som jo havde køretilladelse), men det var for det meste om aftenen og lørdag - søndag.

Vi var underlagt Fynsledelsen i Odense, og det var den de nedkastede faldskærmsfolk havde kontakt med, og hvor radioforbindelsen til London foregik fra - dog transportabelt via dyrlæge Drus og Hecht Johansen.

19. september 1944 blev politiet taget, vi nåede at få gemt politibilene.

Vilfred "Bob" måtte sige farvel til os, da det blev for farligt for ham at blive på østfyn, og vi fik Peter Sørensen kaldet "Anders" fra Odense. Han havde hele døgnet til rådighed og blev en stor hjælp for os.

Først i oktober fik vi en lidt større våbensending hovedsagelig til brug for våbennedkastninger, som vi nu havde fået til opgave at tage imod. En opgave hvortil der er en meget stor forberedelse.

1. november kunne vi melde klar til Fynsledelsen, at alle forberedelser var i orden.

Den 15. november plus 14 dage skulle vi være i beredskab og lytte til den engelske radio kl. 18.00.

Den 26. november kom så koden "hilsen til Tito" og hele maskineriet blev sat igang. Kl. 22.30 var alt klar på modtagepladsen med ca. 25 mand og 2 lastvogne. Kl. 00.30 kom flyveren, og alt gik, som det skulle, selvom det tog for lang tid. Pladsen var ved "Lykkesholm".

Vi var ialt ude 6 gange 26/11 1944 - 10/1 1945 - 2/2 1945 - 21/2 1945 - 20/4 1945 - 26/4 1945, men kun 4 gange kom maskinen frem - dårligt vejr over vesterhavet gjorde, at de måtte vende om. Ialt hentede vi ca. 20 tons.

De andre modtagepladser var ved "Hellerup" - "Ravnholt" - "Glorup".

I november 1944 var vi nået op på 100 mand og deraf 35 fra oplandet. Til årskiftet var styrken 130 mand.

I december fik vi tildelt en pæn portion våben, så vi nu kunne begynde at dele ud til grupperne. Desuden havde vi 25 reserve-depoter fordelt rundt omkring på landet.

Vi anmodede også Fynsledelsen, om der kunne skaffes en god leder, som havde alle 24 timer til rådighed. Vi var selv hængt meget op, da vi stadig gik på arbejde om dagen. Vi var yderst heldige med at få oberst Lunn fra Aarhus, som blev en prima mand for Nyborg by og hele vor organisation.

1945.

I januar fik vi ordre til at indlede jernbanesprængninger, da store tyske troppestykker fra Sjælland skulle sendes til fronten i Tyskland. Vi sprængte d. 25/1 - 26/1 - 29/1 og senere igen 18/2 - 22/2. Det var vanskeligt, der var megen sne i den periode.

Vi fik så ordre til sammen med Odense at forberede en befrielse af 20 fanger i Nyborg statsfængsel. Planerne var klar til udførelse d. 28/1, men måtte udskydes på grund af snevej. Det blev i stedet for d. 11/2 og alt lykkedes fint. Det var "Frederik", der lagde det store sløb her.

Ved en senere registrering af hvor mange mennesker, der var involveret for at løse denne opgave, kom man op i nærheden af 100 personer, men kun få vidste, hvad det drejede sig om.

Den 8. og 9. marts fortsatte vi med jernbanesprængningerne, men d. 10. gik det galt, og en af vore folk blev taget med sprængstof på sig.

Gruppen i Ullerslev var også ude den nat og stødte ind i en tysk patrulje, men ved snarrådighed slap de væk, men mistede en cykel og sprængstoffet.

Desværre blev der de følgende dage arresteret 10 mand (4 af dem ved en tilfældighed). 20 andre eftersøgte havde vi nået at få væk.

Tyskerne fik fat i den ene gruppes våbendepot samt et mindre brugsdepot, som vi havde i et gammelt hus i Østergade.

Den 12/3 var der også gjort klar til at en benzintogvogn til tyskerne skulle tømmes, men dette måtte opgives.

Den samme dag forsøgte Gestapo at arrestere mig, men det mislykkedes. Desværre tog de min yngre broder i stedet, da han tilfældigt var hjemme.

Den 14/3 slap jeg ud af byen gemt bag byggematerialer på en lastbil.

Den 15/3 holdt Gestapo generalrazzia i hele byen for evt. at finde mig, og alle som var på gaderne efter kl. 20.00 blev arresteret og anbragt i landporten og forhørt. (Landporten var muret til og indrettet som beskyttelsesrum). På det tidspunkt opholdt jeg mig i Fruens Bøge i Odense og kunne over engelsk radio høre, at den kendte idræts-mand Mogens Nielsen, Nyborg var undsluppen fra Gestapo.

Der blev selvfølgelig lidt uro i grupperne, men alt blev reorganiseret og det eftersøgte mandskab, der var kommet på landet, kunne nu arbejde derfra.

Desværre fik vi en aften over dansk radio at vide, at 3 af vore kammerater var bleven skudt i Ryvangen.

Hovedkvarteret havde vi opslået hos gårdejer Hans Christoffersen, Refsvindinge og 1. april var alt på plads igen.

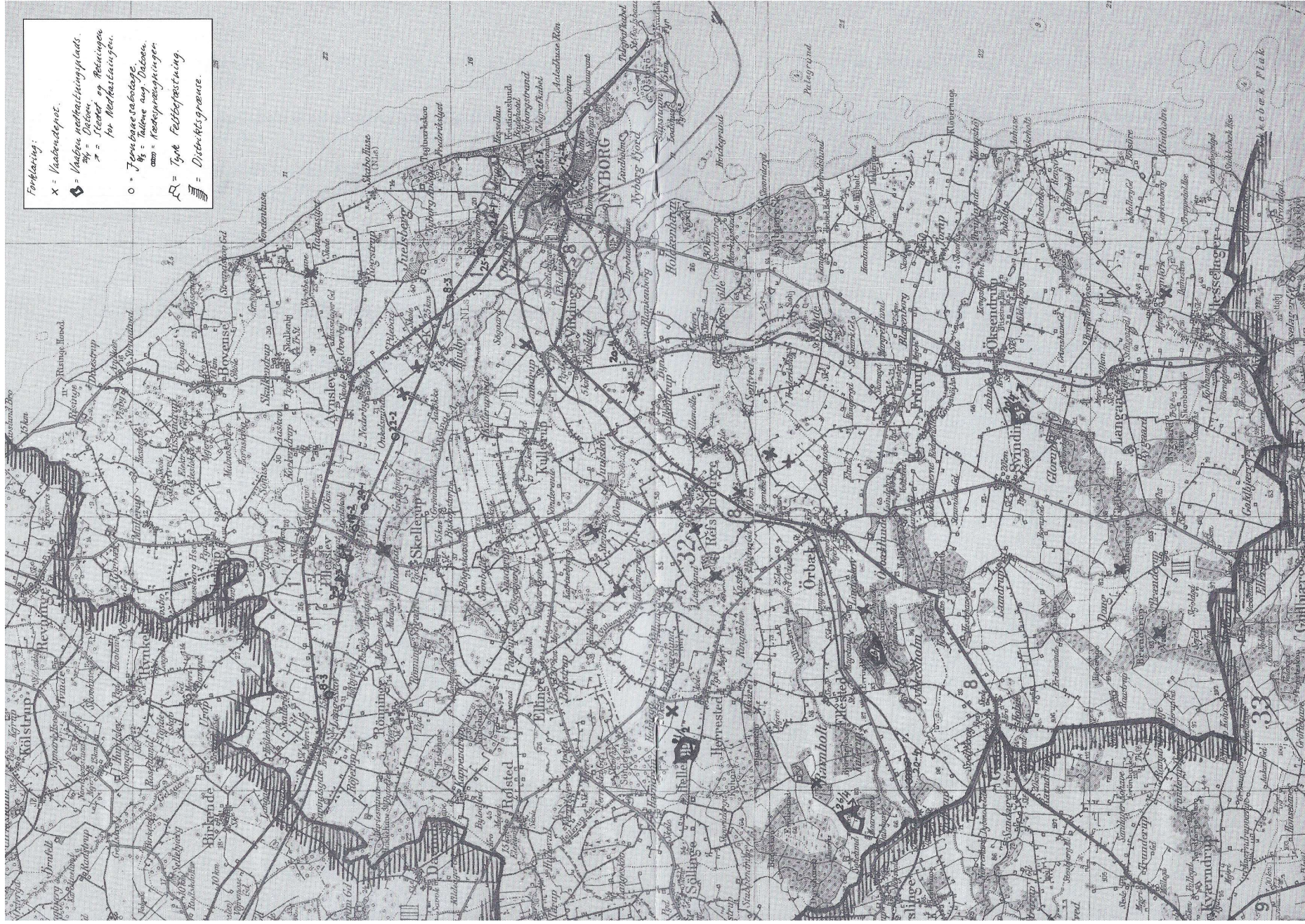
Det skal lige nævnes, at nordgrupperne d. 14/3 flyttede vort store våbenfordelingsdepot, som var hos gartner Andersen i Skrøbeshave ved Rejstrup. Det foregik om natten med hest og vogn og håndkraft og transporteret 800 m væk og gemt i en stor høstak. Yderst betænksomt, da nogle af de arresterede kendte depotet.

Dette depot hentede vi den 24/3 midt på dagen ved hjælp af en lastbil fra Frederiksbroens kalkværk i Odense og kørte det til Sentved.

Vi havde ordre på at udvide vort mandskab mest muligt samt at foretage jernbanesabotage på grund af de mange troppeforsendelser.

Forklaring:

- x = Vækerdepot.
- ◊ = Nærbeskræftningsplads.
- = Station og Reklingsplads for Nærbeskræftningen.
- = Fermbaseskiltning.
- = Hølle og Databeskræftning.
- ⊂ = Tygk Feltbeskræftning.
- ⊃ = Distriktsgrænse.

Tyskerne havde nu konstant vagt langs jernbanelinierne.

Den 6/4 sprængte vi alle de vestlige skiftespor på Ullerslev station. De østlige kunne vi ikke klare samtidig på grund af vagterne. Vi havde 20 mand på opgaven.

Den 12/4 blev drejeskiven på Nyborg St. sprængt. Det mislykkedes dog noget, da kun den ene bombe sprang.

Den 15/4 fik vi fra London ordre på at gøre klar til at modtage engelske forbindelsesofficerer nedkastet fra luften. Det blev dog ikke aktuelt, da kampene ikke nåede til Danmark.

Der var så 2 hurtige våbennedkastninger d. 20/4 ved Glorup og d. 26/4 ved Ranvholm.

Den 20/4 var der jernbanesprængninger på sidelinierne til Ringø og Svendborg.

Den 1/5 forhandlede vi med borgmester Chr. S. Andersen og kæmmer Skov på "Vindinge Højgaard".

Krigen sluttede.

Den 4/5 kom så frihedsbudskabet. Nu fik vi meget travlt da alt skulle på plads og virke fra kl. 8 d. 5. maj

- og det gjorde det -

Den nat var hele staben samlet i hovedkvarteret på "Holkgaard".

Den 5. maj kl. 8 besatte landdelingerne pigtrådshegnet langs byens udkant, og spærrede derved alle udgangsveje. Manøvredivisionen besatte landevejen til Odense. Mandskabet i byen var placeret alle vigtige steder: Færgehavn, jernbanestation, posthus, havnen, rådhus, visse vej- og gadekryds.

Byledelsen med stab kunne køre ind i byen med 4 benzinvogne og dannebrogsskvad på køleren.

Niels Lunn "Carlo" blev byleder, "Frederik" og "Anders" varetog flygtninge, alle forretninger m. penge og mandskabslønninger. "Harry" og "Erik" klarede de militære

opgaver samt tyske depoter. "Mads" hele havneområdet og de mange skibe på fjorden.

Kontoret blev oprettet hos sagfører P. Gøth på torvet og politidelen holdt til i sparekassen. Bystyrken brugte Wildes kælder som samlingssted og alle blev forplejet af DKB i menighedshjemmet.

Landdelingerne indkvarteredes på "Juelsberg" og forplejedes delvis der.

Udrykningskommandoen bestod af specialtroppen og bladgruppen og holdt til på politistationen.

Værkernes grupper var allerede på plads d. 4. maj.

Straks vi var rykket ind i byen ringede vi til den tyske kommandant for at få en samtale med ham, men han ønskede ikke at tale med os, da han kun havde ordre på at nedkæmpe rebeller.

Vi kunne svare, at vi havde ordre fra vor øverste chef general Eisenhower, og at han så kunne ringe, da vi ikke kontaktede ham mere.

Der gik 1 1/2 dag inden vi hørte fra ham, og da havde tonen fået en anden lyd. Vi fik et møde i stand samme dag udenfor kasernen ved det "gamle vagthus". Der meddelte han, at han næste dag skulle afgå med sine soldater og bad om, at han kunne låne nogle store madvogne, hvilke vi skaffede fra civilforsvaret.

Den 6. maj kom de første englændere, en lille fortrop ledet af Capt. Friend, der havde ordre på at nå København hurtigst muligt. Vi forhandlede med overfartschefen og fik på kort tid sendt en færge over, så han nåede København først på eftermiddagen.

Den 7. maj kommer Royal Dragoons og de opretter deres hovedkvarter på Juelsberg. En del af de engelske soldater blev indkvarteret i Nyborg hos mange private. Vi fik et fint samarbejde med englænderne og oberst Pepys forstod vor situation overfor tyskerne.

De første 8 dage hvor modstandsbevægelsen sørgede for lov og orden, blev der ydet en stor indsats af vort mandskab, som faktisk arbejdede i døgn drift. Et resultat som Nyborg by kan være taknemmelig for.

I den periode var der udgangsforbud fra kl. 22.00 til kl. 6.00 indtil d. 12. maj.

Den samme dag blev politidelingen udskilt fra modstandsbevægelsen og overgik til decideret politiarbejde.

Luftværnet og civilforsvaret indkalder mandskab, som så kunne begynde at aflaste en del af vore opgaver.

Vi rykkede ind på Nyborg Strand d. 16/5 der nu blev vores kaserne resten af perioden. Samme dag besøgte den engelske øverstkommanderende general Dewing vor by.

Den 21. maj kom forsvarsminister Ole Bjørn Kraft og Frode Jacobsen fra Frihedsrådet til Nyborg.

Der var stadig meget arbejde at gøre hele sommeren, men efterhånden kunne vi begynde at hjemsende vort mandskab, der jo alle havde deres job at passe. De sidste kunne dog først slutte den 15/8 og den 18/8 afholdtes en stor afskedsparade i Odense.

Opgaverne efter 5. maj blev i hovedtræk:

- 1 Bevogtning og beskyttelse.
- 2 Overtagelses- og sammendragforretninger efter tyskerne.
- 3 Eftersøgelse og overvågelse af udrensning.
- 4 Forplejning m.v. af flygtninge og lazaretter.
- 5 Desarmering og ødelæggelse af farligt materiale.
- 6 Forbindelse med og bistand til de engelske soldater.

Den 5. maj havde tyskerne kamptropper følgende steder:

Kurhotellet "Nyborg Strand", Birkhovedskolen, Grundskolen, Borger & Håndværkerforeningen, Hotel "Royal", Vandrehjemmet, Frisengårdslejren, Knudshoved, Slipshavn, Flaktårnene ved havnen, en kortere tid på Holckenhavn, Krigsskibene - ialt ca. 2000.

Det tyske politi Gestapo på politistationen.

Af tyske flygtninge var der ca. 6000 og de boede alle steder, hvor der overhovedet var mulighed for at anbringe dem.

Udover det her nævnte har der været mange opgaver i dagligdagen, og alle af vore folk har på en eller anden måde været involveret i ting, som netop han måtte klare. Det bør den enkelte komme ind på, når der er nogen, som ønsker at høre om den tid.

Mogens Nielsen

Det er nu 50 år siden, at alt dette skete og mange af vore kammerater er her ikke mere, men vi vil tænke på dem, når vi her fejrer dagen.

Denne lille folder er den sidste orientering fra den gamle byledelse. Gem den og vis den til nye generationer.

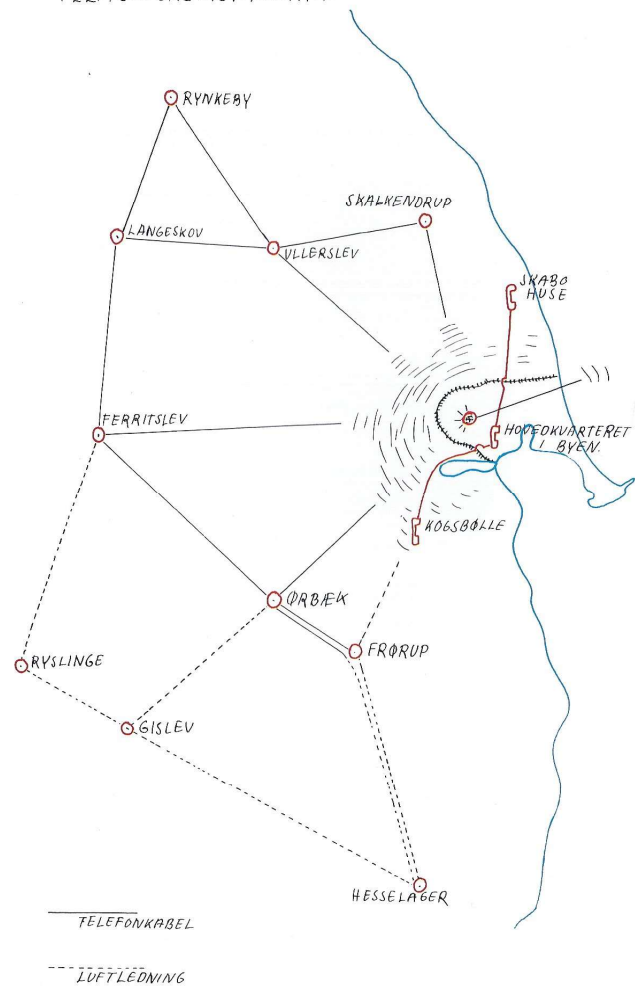
Vi fejrer ikke mere frihedsbudskabet sammen, men vi glemmer det aldrig.

Tak for indsatsen.

"Harry" og "Erik"

TELEFONFORBINDELSERNE:

VORE PRIVATE TELEFONFORBINDELSER
 UDENOM ALLE ØDELÆGGELSERNE.
 KODEORD: "DANEHOF"
 ALT BLEV LAVET AF "STOFFER"